

1. Návrh staršovstva roztockého sboru:

"Konvent pražského seniorátu vyjadřuje podporu usnesení č. 30 1. zasedání 36. synodu ČCE, které se týká možnosti požehnání svazků osob stejného pohlaví, pokud o to požádají. Vnímáme diskuzi a napětí, které toto usnesení synodu vzbudilo. Chceme mu vyjádřit podporu právě proto, že respektuje odlišnost názorů a ve sporné otázce po příkladu apoštola (Ř 14) chrání svobodu svědomí, a tak může být základem zachování jednoty v různosti.

Zároveň usnesení považujeme za vyústění kontinuální a poctivé biblické i pastorační práce církve. Navazuje na materiál „Problematika homosexuálních vztahů“ vypracovaný pro 3. zasedání 31. synodu ČCE v roce 2005, na prohlášení synodu v roce 2022 „Žijeme spolu v jedné církvi“ i na práci komise pro soužití s LGBTQ, která byla otevřená všem názorovým proudům v ČCE.

Vyjádření podpory je podle nás důležité proto, že mlčení může vytvářet nepravdivý dojem o názorech v církvi."

2. Návrh staršovstva libeňského sboru:

„Synod pověřuje synodní radu, aby pro zasedání synodu v roce 2025 připravila analýzu současných práv a povinností členů církve a jejich navázání na konkrétní farní sbory a případně navrhla alternativní možnosti různých stupňů členství nebo dokonce možnost přijmout křest bez povinnosti stát se při něm členem sboru nebo církve.“

3. Návrh staršovstva střešovického sboru

Staršovstvo sboru ČCE ve Střešovicích se ztotožňuje s textem "Výzvy Světové radě církví" z 23. 7. 2022 a navrhuje prostřednictvím konventu Pražského seniorátu ČCE, aby Synod ČCE tuto výzvu podpořil a vyzval vedení SRC k pozastavení členství ruské pravoslavné církve ve SRC.

Text výzvy, které se usnesení týká:

Výzva Světové radě církví k pozastavení členství ruské pravoslavné církve

https://www.christnet.eu/clanky/6722/vyzva_svetove_rade_cirkvi_k_pozastaveni_clenstvi_ruske_pravoslavne_cirkve.url

Areopag / Redakce / 22. srpna 2022

Výzva Světové radě církví k pozastavení členství ruské pravoslavné církve

Výzvu, zveřejněnou 23. července 2022, podepsalo v první vlně více než šedesát signatářů z řad akademiků zabývajících se náboženstvím a duchovních různých církví ze čtrnácti zemí světa, mj. tři čeští signatáři. Adresována je Ústřednímu výboru Světové rady církví v Ženevě, a sice k rukám generálního tajemníka Rev. prof. Dr. Ioana Sauky a prezidentům Světové rady církví. Signatáři v ní odsuzují nespravedlivou válku Ruska proti Ukrajině, a především podporu ruské agrese ze strany ruské pravoslavné církve. Členy Světové rady církví je většina hlavních křesťanských církví, kromě římskokatolické, která má toliko statut pozorovatele.

Vážený pane generální tajemníku a vážení členové ústředního výboru Světové rady církví, vážení prezidenti Světové rady církví, mezinárodní skupina akademiků z oblasti teologie, náboženských studií, historie a sociologie náboženství, kteří se hlásí k různým křesťanským denominacím (k pravoslavné, katolické, řeckokatolické, luterské, reformované, anglikánské či k evangelikálním církvím) anebo jsou bez náboženské příslušnosti sdílejí vážné znepokojení nad tragickou situací na Ukrajině. Naše úvahy a náš apel vyrostly z několika rozhovorů a iniciativ, například z otevřeného dopisu německých protestantských akademiků Evangelické církvi v Německu (EKD) a Světové radě církví (z 3. června 2022) nebo z konference „Náboženství a

politika v kontextu války proti Ukrajině“ (Centrum biblických studií na univerzitě Babeş-Bolyai v Cluji, 24.-25. června 2022).

Jsme hluboce znepokojeni nespravedlivou válkou, kterou Ruská federace vede proti Ukrajině, strašlivým utrpením, které ruské vojenské a žoldnéřské jednotky způsobují civilnímu obyvatelstvu na Ukrajině, mužům a ženám, dětem i starým lidem, pustošením celých měst a vesnic, ničením ukrajinského kulturního a náboženského dědictví a informační válkou podporující nenávistné projevy a dezinformace.

Kromě nespravedlnosti této války nás nutí promluvit a oslovit Světovou radu církví také skutečnost, že vojenská invaze a kruté válečné zločiny, kterých se ruská vojska na Ukrajině dopouštějí, jsou ideologicky ospravedlňovány a legitimizovány doktrínou, která je obecně známá jako „ruský svět“. Tato agrese je líčena jako „metafyzický boj“, který má údajně bránit křesťanské hodnoty a tradiční civilizaci jako zvláštní poslání ruské pravoslavné církve. Neospravedlnitelná válka, jejímž výsledkem je nepřetržitě ostřelování nesčetných domovů, mučení civilistů a válečných zajatců, znásilňování žen a dětí, zabíjení nevinných lidí, deportace, odloučení statisíců dětí od rodin a jejich zavlčení do Ruska, indoktrinace školáků a zákaz mluvit rodným jazykem na dočasně okupovaných územích – všechny tyto zločiny ruská pravoslavná církev a sám patriarcha Kirill s nejvyšší mírou cynismu obhajují jako obranu křesťanských hodnot a rodiny.

Kázání patriarchy Kirilla přicházejí ze světa „alternativních faktů“. Válka, kterou Rusko vede na Ukrajině, v Donbasu již od roku 2014 (jako reakci na Revoluci důstojnosti), do níž vysílá ruské vojáky bez insignií a pro niž vyzbrojuje separatistické síly, válka, která si do konce roku 2021 vyžádala přes 14 000 životů (OSN), je zde popisována jako legitimní povstání ruskojazyčného obyvatelstva, vyvolané útokem cizích mocností, zlého Západu, proti křesťanské civilizaci v ruské zemi. Podle této rétoriky je maření lidských životů a zpusťování Ukrajiny ospravedlněno údajným ohrožením tradičních hodnot (právy homosexuálů a průvody homosexuálů pořádanými na Ukrajině).

Ve své homilii 27. února v moskevské katedrále Krista Spasitele patriarcha Kirill obvinil z konfliktu na Ukrajině nepřátelské vnější síly a hovořil o nutnosti odrazit útoky zla. Dovolával se přitom Svaté Rusi, jednotného církevního prostoru a ruské země, již je Ukrajina součástí, a tím jasně potvrdil základní principy učení o „ruském světě“ a Svaté Rusi a zároveň popřel suverenitu ukrajinského státu.

Ve svém kázání 6. března v katedrále Krista Spasitele (paradoxně v neděli odpuštění) hovořil o přípravě na Velikonoce jako o čase „duchovního jara“ a „znovuzrození života“. V době, kdy byla Ukrajina vystavena invazi a ostřelování, zde vysvětloval „závažné události spojené se zhoršením politické situace na Donbase, prakticky vypuknutí bojů“ s odvoláním na vnější pokusy zničit křesťanskou víru a na hříchy proti Božím přikázáním, především pořádání homosexuálních průvodů jako projev loajality ke zkorumpovaným západním mocnostem. Válka na Ukrajině byla přitom popsána jako eschatologický zápas, metafyzický boj mezi těmi, kdo jsou věrni Božím přikázáním a své pravoslavné víře, a silami zla.

Na dopis otce Ioana Sauky, úřadujícího generálního sekretáře Světové rady církví, který vyjádřil politování nad „tragédií války na Ukrajině“, jež „přinesla obrovské utrpení a ztráty na životech“, a vyzval hlavu ruské pravoslavné církve, aby pozvedla svůj „hlas k zastavení války“, odpověděl patriarcha Kirill dopisem, v němž vážně zkreslil fakta (z 10. března). Opět přesunul vinu na Ukrajinu a Západ a legitimizoval ruskou invazi nepravdami přejatými z ruské propagandy, aniž by se jediným slovem zmínil o tom, že Rusko bylo útočníkem, nikoli obětí, natož aby válku odsoudil. Odmítl také apel otce Sauky jako údajné nelegitimní vměšování Světové rady církví do záležitostí jiné církve (ruské pravoslavné církve), což je v rozporu s Torontským prohlášením.

Ve svém kázání z 21. června, které pronesl ke zraněným vojákům v nemocničním kostele sv. Lukáše při ústřední vojenské nemocnici A. A. Višněvského (Nový Krasnogorsk), patriarcha Kirill zpochybnil základní křesťanskou víru, že Bůh je láska (v rozporu s 1J 4,8.16). S odkazem na zobrazení archanděla Michaela jako

bojovníka a vrchního velitele (archistrategos) patriarcha opět hovořil o boji ruských vojáků jako o součásti metafyzického zápasu, „zápasu mezi dobrem a zlem“, který „probíhá jak na státních hranicích, tak na mnoha dalších hranicích, které rozdělují lidskou společnost“. Ruští vojáci, armáda, tak byli vylíčení jako ti, kdo stojí na straně dobra, a zaslouží si proto Boží podporu. Patriarcha Kirill tak v šokujícím překroucení faktů a hodnot opět ztotožnil agresora (Rusko) se silami dobra, demonizoval Ukrajinu a Západ jako ztělesnění zla a znovu legitimizoval útok na suverénní stát a ničení lidských životů. Vedení války a dobývání území jiného státu tak bylo prezentováno jako Bohu milé dílo.

Toto kázání bylo proneseno pouhé tři dny po prohlášení ústředního výboru Světové rady církví k válce na Ukrajině (18. června 2022). V tomto prohlášení, které následovalo po několika dřívějších deklaracích a výzvách, ústřední výbor realisticky zhodnotil situaci na Ukrajině, vyjádřil politování nad nezákonnou a neospravedlnitelnou válkou, kterou zahájila Ruská federace a která dopadá na civilní obyvatelstvo a na Ukrajinu jako suverénní stát, a právem upozornil na „děsivý počet mrtvých i na obrovský rozsah zpusťování a vysídlování“.

Ve stejném prohlášení ústřední výbor Světové rady církví přijal a uvítal „závazek Moskevského patriarchátu – jehož delegáti ve Světové radě církví zastupují jak Rusko, tak Ukrajinu – zapojit se do setkání a dialogu o situaci na Ukrajině pod záštitou Světové rady církví“. Tento údajný závazek Moskevského patriarchátu a ruské pravoslavné církve se ukazuje jako zcela bezobsažný, nakolik lze soudit z kázání patriarchy Kirilla 21. června (zmíněného výše) a rovněž z faktu, že za čtyři měsíce války tato církev neučinila nic, aby odsoudila brutální agresi Ruské federace proti Ukrajině nebo se ji pokusila zastavit. Naopak, znovu a znovu poskytuje této válce ideologické zbraně (viz také kázání patriarchy Kirilla z 3. května).

Připomeňme, že od začátku invaze na Ukrajinu 24. února 2022 bylo podle střízlivých počtů potvrzeno vysokým komisařem OSN pro lidská práva (18. července) 5110 civilních obětí na životech, z toho 346 dětí. Tento komisiát se navíc „domnívá, že skutečné počty jsou povážlivě vyšší“. Tyto údaje totiž nezahrnují počty mrtvých v oblastech, kde intenzivní boje neumožňují oběti spočítat; jen v Mariupolu bylo zabito mnoho tisíc civilistů, kteří byli pohřbeni v masových hrobech nebo zůstali pod troskami.

Děsivé je také ničení kulturního a náboženského dědictví Ukrajiny. Podle údajů UNESCO bylo k 18. červenci ruskými útoky částečně nebo zcela zničeno 164 kulturních památek, včetně 72 církevních staveb; Ruslan Chalikov dokládá ještě vyšší počet. Dokumentaci tohoto ničení provádí Institut náboženské svobody na Ukrajině (úplná zpráva má být zveřejněna v červenci) a rovněž projekt Náboženství v ohni: Dokumentace ruských válečných zločinů proti náboženským komunitám na Ukrajině.

Ukázku přinesl již 31. března (!) článek BBC „Ve fotografiích: Ukrajinské náboženské památky zničené válkou“. Jako příklad je zde uvedena mj. dřevěná poustevna Všech svatých Svatohirské lavry (Moskevského patriarchátu!) z 19. století, která byla zcela zničena (když v klášteře našlo útočiště přes pět set civilistů), spolu se skitou Panny Marie, potěšení všech zarmoucených, a skitou sv. Jiří; dále chrám Nanebevzetí Panny Marie (postavený v letech 1801–1804) v Černihivu; chrám Nanebevstoupení Páně v Izjumu (založený v roce 1826, dokončený v letech 1902–1903) v Charkovské oblasti; chrám sv. Kříže (postavený v letech 1809–1823) rovněž v Charkovské oblasti; chrám Narození Panny Marie (ukrajinské pravoslavné církve Moskevského patriarchátu), postavený v roce 1862 (Vjazivka Naroditskij v Žytomyrské oblasti); chrám sv. Ondřeje (ukrajinské pravoslavné církve) ve vesnici Horenka u Hostomelu (Kyjevská oblast, zcela zničen) a mnoho dalších. Ani posvátné prostory, dokonce ani ty, které spadají pod jurisdikci Moskevského patriarchátu, nejsou při této invazi ušetřeny.

O cynismu, který se skrývá za údajnou obranou křesťanských hodnot, svědčí i neochota podpořit příměří během Velikonoc, nejvýznamnějších křesťanských svátků, a náboženské ospravedlňování války, do níž jsou zapojeni i nekřesťanští žoldnéři bojující proti většinově pravoslavné zemi, jejíž početní věřící patří k ukrajinské

pravoslavné církvi Moskevského patriarchátu.

Patriarcha Kirill není obyčejný duchovní, je hlavou největší pravoslavné církve, která si přivlastňuje autoritu „třetího Říma“, má obrovský duchovní a finanční vliv na četné autokefální a podřízené pravoslavné církve v Evropě, na Blízkém východě a v Africe, stylizuje se do role ochránce pronásledovaných křesťanů na celém světě. Tato moc činí Kirillův postoj a postoj ruské pravoslavné církve ještě závažnějším a jejich odpovědnost je o to větší.

Podle dokumentu Církve: Na cestě k společné vizi, který vydal výbor pro víru a řád Světové rady církví (F&O č. 214; §64) k roli církve ve společnosti, křesťané „věří, že Bůh, který je naprostá láska, milosrdenství a spravedlnost, může působit skrze ně“. Očekává se od nich, že půjdou ve stopách Krista, „který zpochybňoval autority, jež nevěnovaly dostatečnou pozornost lidské důstojnosti a vůli Boží. Je třeba, aby se církev ujímala těch, kdo ve společnosti nemají moc, a umožňovala jejich hlasu zaznít; někdy se musí stávat hlasem těch, kdo hlas nemají. (...) Jako následovníci „knížete pokoje“ se křesťané zasazují o mír, zvláště tím, že se snaží překonat příčiny války (z nichž hlavní jsou ekonomická nespravedlnost, rasismus, etnická a náboženská nenávisť, přehnaný nacionalismus, útlak a užití násilí k řešení neshod).“ V důsledku toho každá církev, která místo aby usilovala o mír, stupňuje příčiny války, místo aby se zastávala obětí, jež nemají hlas, a místo aby se postavila autoritám, jež neberou ohled na lidskou důstojnost a lidský život, slouží jejich nelidským politickým programům, vážným způsobem zrazuje své základní poslání. Takový postoj je neslučitelný s hodnotami a zásadami, které implikuje členství ve Světové radě církví. Je rovněž v rozporu se zásadami a závazky formulovanými v Prohlášení o cestě spravedlivého míru, které přijalo desáté shromáždění Světové rady církví jako součást zprávy výboru pro veřejné záležitosti v roce 2013.

S přihlédnutím k těmto skutečnostem tedy adresujeme Světové radě církví následující výzvy:

1/ Vyzýváme Světovou radu církví, aby pozastavila členství ruské pravoslavné církve, dokud hlasem své nejvyšší autority jednoznačně neodsoudí válku proti Ukrajině a dokud bude patriarcha Kirill využívat své duchovní a politické moci k podněcování války, místo aby se u politických autorit Ruské federace zasadil o ukončení agrese proti Ukrajině.

2/ Vyzýváme Světovou radu církví, aby počínaje nadcházejícím valným shromážděním v Karlsruhe (31. srpna až 8. září 2022) zajistila zastoupení všech církví na Ukrajině, především pravoslavné církve na Ukrajině a ukrajinské pravoslavné církve, stejně jako dalších křesťanských denominací. Je totiž třeba poskytnout hlas dosud marginalizovaným křesťanským komunitám, zejména v nynější době, kdy nesmírně trpí hrůzami války.

Rovněž naléhavě žádáme Světovou radu církví, aby vyslechla hlasy akademické obce, navázala spolupráci s ukrajinskými a mezinárodními odborníky, kteří se zabývají náboženskou a politickou situací na Ukrajině, využila jejich poznatků a odborných znalostí a získala tak úplnější a adekvátnější obraz o situaci na Ukrajině. Tito odborníci by mohli navrhnout řešení a doporučit další potřebné kroky.

3/ Vyzýváme Světovou radu církví, aby udělala vše, co je v jejích silách, a zabránila ponižování a utrpení křesťanů na Ukrajině. Sama by rozhodně neměla k jejich ponižování a utrpení přispívat tím, že by se stavěla na stranu církve, jež podporuje jejich vyhlazení, a neměla by je vystavovat setkáním a „dialogům“ s představiteli této církve. Členské církve Světové rady církví by se měly snažit zaujmout adekvátní postoj a stát na straně obětí, nikoli agresora.

4/ Vyzýváme Světovou radu církví, aby naslouchala hlasu utlačovaných v ruské pravoslavné církvi a aby bránila odvážné kněze a věřící, kteří se vyslovili proti válce. Tito kněží a laici se staví za pravdu a za své ukrajinské bratry a sestry ve víře, za což jim hrozí nebo na ně dopadají přísné tresty. Patří mezi ně otec Georgij Edelštejn a otec Joann Burdin z Kostromské oblasti (druhý jmenovaný byl potrestán pokutou, zbaven kněžství

a hrozí mu trest odnětí svobody), otec Joann Kurmojarov (doktor teologie, který byl zbaven kněžství a uvězněn až do soudního procesu, v němž je obviněn z „šíření ‚nepravdivých informací‘ o ruské armádě“), a nejnověji otec Nikandr Pinčuk (rektor farnosti svatého Simeona Verchoturského ve Verchoturiji). Připomínáme také odvážnou a otevřenou výzvu kněží a jáhnů ruské pravoslavné církve (s téměř třemi sty signatáři), volající po ukončení bratrovražedné války na Ukrajině a okamžitém příměří (z neděle posledního soudu, která předchází neděli odpuštění).

Ještě většímu riziku čelí civilisté, zejména ženy, které projevily velkou odvahu při protiválečných protestech. Výzva laiků ruské pravoslavné církve patriarchovi Kirillovi připomíná, že „církev je tělo Kristovo a věřící jsou jeho údý“, toto tělo však „krvácí, když ruští vojáci, mezi nimiž jsou i pravoslavní křesťané, zabíjejí naše bratry a sestry na Ukrajině, připravují je o střechu nad hlavou, ničí jejich zdraví a bezpečí, nutí je opustit domov, kradou budoucnost celé země. Mezi oběťmi války jsou přitom i ti nejzranitelnější: děti, ženy a staří lidé.“ Tito neohrožení laici apelovali na patriarchu Kirilla, aby naplnil své „poslání přímlovce u ruských politických autorit“ a pozvedl hlas za své „stádo, které je obětí válečných akcí, za lidi, kteří jsou zbaveni svých domovů a živobytí“, aby „poslal okružní dopis celé ruské pravoslavné církvi a veřejně odsoudil činy těch, kdo podporují krveprolití“.

Při podpoře vztahů mezi církvemi by Světová rada církví neměla zapomínat, že církve nelze jednoduše ztotožňovat s hierarchií, tím spíše, když její představitelé jsou vinní současnou tragédií, kterou aktivně podporují nebo k ní mlčí. Ekumenické vztahy se nerovnájí diplomatickým vztahům s hierarchií konkrétní církve, ale musí brát v úvahu víru, zkušenosti a utrpení celého Božího lidu.

Proto vás také žádáme, abyste zvážili pozvání těch členů ruské pravoslavné církve, kteří jsou proti válce, s vědomím, že nikdy nebudou zařazeni do oficiální delegace této církve.

5/ Vyzýváme Světovou radu církví, její představitele i členské církve, aby (i nadále) hovořili jasně, otevřeně označovali agresora a vyhýbali se jakýmkoli dvojsmyslným formulacím, které by přenášely vinu na oběť, vytvářely dojem, že oběť nese spoluodpovědnost za válku, nebo agresora vydávaly za oběť. Vysoce oceňujeme otevřenost prohlášení, která Světová rada církví učinila.

Pokládáme však za problematické některé nejednoznačné formulace, jako například ve zprávě z předšněmovní konzultace mezi pravoslavnými církvemi (Kypr, 10.-15. května 2022), v níž účastníci kromě odsouzení válek (!) vyzvali „všechny strany zapojené do konfliktů (!), aby učinily vše, co je v jejich silách, pro urychlené nastolení míru a zajištění bezpečnosti na Ukrajině, v Rusku, v Evropě a v celém světě“ (§24). Je klíčové si uvědomit, že mír se neobejde bez spravedlnosti, že nemůže jít o spravedlivý mír, když agresor vnucuje svou vůli suverénnímu státu vojenskou silou. Křesťanské církve se na takové nespravedlnosti nesmějí podílet.

Upřímně věříme, že naše dovolání dojde sluchu.

Anglický originál a seznam signatářů zde.

Výzvu lze podepsat zde.

Text výzvy přeložila prof. Lenka Karfíková z Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy původně pro FORUM 24, odkud je s jejím svolením také převzat. Prof. Karfíková je rovněž signatářkou výzvy.